

Número
5

Tardor
2021

nosaltres

Aquelles històries en segon pla

Potser moltes persones no ho saben, però a setembre va fer un any que diferents col·lectius feministes i de víctimes de violència masclista de Mèxic varen ocupar la Comissió Nacional de Drets Humans per exigir justícia i mesures efectives. Esgotades, fartes, indignades davant la impunitat del feminicidi, varen convertir la seu de la CNDH mexicana en un refugi i punt d'atenció per dones víctimes, autogestionat fins a maig, quan va firmar-se un conveni de col·laboració amb la institució. És evident que aquests acords signifiquen la supressió de l'autogestió, però posem l'accent un moment en la consecució d'un espai per dones en un context d'absència de mesures davant la violència que s'exerceix contra elles d'una forma brutal tots i cada uns dels dies. És molt rellevant que, tot i les friccions internes, la por a les represàlies, els dubtes entorn l'acció individual i col·lectiva... Varen aguantar una ocupació de més de mig any que les va convertir en un símbol de resistència feminista. Però és molt probable que molta gent no ho sàpiga. I clar... elles no són el president d'Estats Units ni la CNDH mexicana és el capitolí. La història de les dones, aquella en segon pla, especialment la que supera els marges d'Occident, sembla llegir-se en veu baixeta, però arreu del món les dones s'organitzen i combaten per elles mateixes i per les seves companyes, des d'Afganistan fins al Sàhara, passant per Colòmbia, per la regió del Kurdistan, per Hongria; milers de veus denuncien els mals que s'aboquen sobre les dones només pel fet de ser-ho. Aquestes veus criden i ho fan cada pic més fort, per damunt del volum del masclisme institucional que encara se sent a jutjats, comissaries, hospitals, escoles, parlaments. Nosaltres sentim la ràbia amb què les dones s'alcen i, no demanen, exigeixen la fi de la violència contra elles. Les llegim en primer pla. Amb certa desesperança, som testimonis de passes cap endarrere en les llibertats sexuals, laborals, polítiques, socials, culturals; però també de la lluita i resistència. Sovint meravellades, hem d'admetre quina capacitat té, la humanitat organitzada i cooperativa, de construir alternatives a un món enderrocant-se inexorablement, i és innegable el paper que representen les dones en aquesta fita.

nosaltres

Número 4
Estiu 2021
Preu 1,5€

Nosaltres és una publicació autònoma i antiautoritària publicada trimestralment a la Mediterrània. L'objectiu del col·lectiu editor és reflectir, potenciar i visibilitzar les diferents lluites, conspiracions i preocupacions que envolten el nostre dia a dia. Nosaltres som les que resistim.

Contacte digital

CORREU: nosaltres@riseup.net
WEB: nosaltres.noblogs.org

Contacte postal

Apartat 278
07350 – Binissalem
(Mallorca)

DL | PM 1259-2016

Tiratge: 1.000 exemplars en paper

Assemblea Editora

Xavi E. – Pere J. Garcia – Albert Herranz –
Jordi Maíz – Sílvia Suau – Marky V. – Iñaki –
Caterina – Isa – Marla Singer – Rulag O.

Han col·laborat

Portada: Marina Labella. Pòster: Projecte Úter, projecteuter.wordpress.com. Aina Cassanyes – Maria Casanovas – Mar G. – Laura L. de T. – Juanito Comicator.

Índex

- 1 **Portada** Marina Labella
- 2 **Editorial** Isa
- 3 **Aliances i dissidències de gènere**
Elo Nàger i Ramon
- 4-5 **Jineolòji, una ciència per a la revolució de les dones** Delal Amargî
- 6-7 **Quaderns per al col·lapse**
Redacció dels quaderns
- 8-9 **De dins cap a fora** Hedera estudi
- 10-11 **Masclisme i cultura jurídica**
Entrevista a Cati Canyelles
- 12-13 **Pòster** Projecte Úter
- 14-15 **Maria de Can Ventosa (II)** Jordi Maíz
- 16-17 **Quatre dones imprescindibles en la filosofia contemporània**
Rulag Oiie i Xavi Castelló
- 18 **La Lioparda: teatre per combatre (i trencar) la normalitat** Sílvia Suau
- 19 **"Per què no deixau als homes* punxar a ses festes Radigal?"** Radigal
- 20-21 **El Club de Lectura Feminista de Drac Màgic** Drac Màgic
- 22-23 **Menja'm el vers!**
Col·lectiu poètico-feminista La Trenza

Aliances i dissidències de gènere

Text: **Elo Nàger i Ramon**

Ses Foneres Col·lectiu Transfeminista de Menorca
sesfoneres@gmail.com @sesfoneres

Il·lustració: **Jordi Ninyerola Medina**

Com podem ser més lliures si no és trencant esquemes? De quina forma podem avançar més que ajuntant les nostres vulnerabilitats i fent visibles unes aliances que esdevenen necessàries? Com podem una part de les marginades, explotades, discriminades i violentades reivindicar els nostres drets sense reconèixer els d'una altra part també vilipendiada, maltractada, patologitzada i ignorada? Açò poden semblar preguntes amb respostes òbvies, i fins aquí i sense entrar en més detalls moltes persones estariem d'acord en les respostes. Encara que si les passem del plànol general al particular, comencen els conflictes i els retrets. Açò també passa quan algunes qüestions de gènere i d'identitat són defensades per persones que no viuen des del privilegi cisonormatiu, com en el cas del dret a l'autodeterminació de gènere. Quan aquest dret es reivindica en el sí dels feminismes, els enfrontaments i les divisions es fan paleses. Sembla com si perquè algunes assolim un dret altres hagin de renunciar a un altre. Es mostra obertament el rebuig a la dissidència, a allò no normatiu, al que és massa rar o too queer. I és que, des d'algunes formes d'entendre el gènere, el pes del biologicisme i de l'agència mèdica és més feixuc que la llosa que portem moltes al damunt cada dia per no encaixar en el sistema normatiu del binarisme. Un sistema de sexe/gènere creat de manera artificial i venut com a natural i saludable per a l'ordre social. Les aliances del transfeminisme venen dels marges, són aliances queer-crip, aliances que comencen del del cos. Aliances dels cossos dissidents de les persones trans*, dels cossos que no compleixen els estàndards del capacitisme més exigent, dels cossos malpagats i sense cobertura social de les treballadores sexuals, dels cossos racialitzats,

dels cossos migrants. Tots aquestos cossos tenen una cosa en comú per al sistema capitalista i globalitzat: un valor social inferior als dels cossos normatius, nacionals, blancs, capacitats i cisgènere. I, encara complint tots aquestos requisits, si són cossos femenins, de dona cis, continuen tenint menys valor social que els d'home. No és res nou que en les nostres trajectòries vitals convergeixen i conflueixen moltes de les interseccions que ens travessen i que tenen als gèneres com a protagonistes. Si no som homes cisonormatius, que ens queda sinó associar-nos i col·laborar? Què ens empeny a disgregar els nostres interessos comuns per recuperar allò que totes desitgem? La nostra llibertat personal, la nostra dignitat, el nostre poder de decisió sobre els nostres cossos, sobre els nostres actes, sobre les nostres vides. Alguna força centrífuga ens torna a totes cap als marges cada vegada que intentem anar totes a una. Com si no fos possible, com si alguna llei universal dictés que haguéssim de ser totes iguals, o molt similars, sense cap dissidència corporal, ni biològica, ni d'identitat per cooperar totes juntes. La policia del gènere sempre guaita. Mai descansa. Passant el seu implacable radar a cada cos per detectar les vertaderes dones i els veritables i genuïns homes. Rebuscant els impostors, els que no tenen prou pèls o les que en tenen massa. Les que no tenen prou pits o els que els tenen excessivament prominents. Aquesta és la realitat de la que no se'n parla: no sols adapten els seus cossos a la normativitat binària alguns cossos trans*. I sí, ho heu de saber, alguns homes cis també s'operen els pits si els tenen massa voluminosos. I ningú posa en dubte el seu gènere ni la seva identitat. No els fan passar per cap psiquiatra. Igual que algunes dones cis

es fan operacions d'augment de pit, o reduccions, i ningú posa en dubte el seu gènere. Tampoc aquestes són acusades de voler reforçar els estereotips de gènere o d'exagerar la seva identitat de gènere per reforçar-la. Què passa amb els gèneres? Què passa amb el control dels cossos? Per què tanta paranoia? Es diu ordre social. Es diu sistema. Es diu jerarquia. Desigualtat i discriminació per a unes. I privilegis i beneficis social per a altres. Per què s'entesten a afirmar que sols hi ha dos gèneres? Ai, amigues, en quin bon lio els hem fotut! Amb dos gèneres està ben clara la jerarquia, l'enfrontament està servit i els privilegis ben repartits. Els equips ben conformatos i socialitzats. A i B. Ell i ella. Blau i Rosa. Home i dona. Fort i dèbil. Autònom i dependent. Racional i intuïtiva. Valent i poruga. I així fins a l'infinit. Sempre en el mateix ordre jeràrquic. Sempre amb les mateixes connotacions. Sempre amb els mateixos estereotips instaurats des de molt abans del nostre naixement. I ara venim les rariues amb històries queers, amb el transfeminisme, amb la història de les aliances dels feminismes amb els col·lectius LGTBIQ+, amb la reivindicació de l'autodeterminació de gènere i la visibilització de les persones no binàries. Ai, mare! Que se'ls desfà la paradeta! A algunes se'ls cau el món damunt pensant: com organitzem tot açò? Quin discurs serà el que hem de vendre a partir d'ara al sistema per rapinyar algun "pseudodret" més? per no perdre els "microprivilegis" que hem aconseguit? Com us pot parilitzar la por a perdre el que mai heu tingut? A fer la mà la por! Senyeros i senyores de bé, entrarem igual a pel que és nostre, encara que ens barreu la porta! El vostre sistema de gènere fa aigua, i nosaltres perdem oli. Visca la dissidència de gènere, de cossos i de ments!●

Text: Delal Amargî, Comité Jineolojî Europa

Il·lustració: OLLA (Lola Vilches) lolavilches97@gmail.com

Jineolojî, una ciència per a la revolució de les dones

El 19 de juliol de 2012 es va iniciar la Revolució de Rojava, a l'oest del Kurdistan, situat al nord dels límits de Síria. Des d'aquell moment i fins el dia d'avui, persones de diferents parts del món s'han interessat per conèixer de prop i més profundament els fonaments, principis i objectius d'aquesta revolució. Algunes han decidit viatjar cap allà, algunes inclús deixaren la petjada de la seva vida en aquelles terres de pobles lluitadors; altres treballen i s'esforcen per portar els principis d'aquesta revolució als seus territoris. Apropant-se cada cop més a la Revolució de Rojava, totes elles han pogut adonar-se que les seves arrels són realment profundes, tornant cap a principis dels 2000, amb l'inici del Confederalisme Democràtic; passant per la lluita guerrillera a les muntanyes, i la resistència a les presons; arribant fins als 70', amb la creació del Moviment d'Alliberació del Kurdistan; i inclús anant molt més enllà, cap als orígens dels pobles d'Orient Mitjà i Kurdistan. Perquè pensar la Revolució de Rojava únicament a partir del 2012 seria entendre la revolució sense arrels històriques i socials.

Com a part d'aquest camí, l'any 2008 el líder del poble kurd Abdullah Öcalan, condemnat a cadena perpètua des del 15 de febrer de 1999, a la illa-presó de Imrali (Turquia), va proposar al seu llibre, *Sociología de la Libertad* -escrit al centre penitenciari-, la ciència de les dones: Jineolojî. «Jin» en kurd significa *dona* i, alhora, comparteix arrel amb la paraula *vida*, «jîn» o «jiyan». «Lojî» ve del grec «logos», referent a ciència o coneixement. Per tant, traduïm Jineolojî com *ciència de la dona* o *ciència de la vida*. Les primeres passes de Jineolojî varen començar a donar-se cap al 2011 en les muntanyes de Kurdistan i en les presons de Turquia, on companyes del Moviment de Dones de Kurdistan varen crear els primers comitès per a debatre i fer-se preguntes al voltant de com ha de ser aquesta ciència de la dona; amb quins objectius; quins mètodes; amb quin color i quina mirada.

Què és la ciència? Quina és la relació entre revolució i ciència? Per què com a moviment revolucionari de dones hem de desenvolupar ciència? Quin ha estat el paper de les dones en la ciència? I en la revolució? Preguntar és la primera passa per entendre. Buscant les respostes s'adonaren que Jineolajî era un concepte que portava molt de temps vivint-se. Tornem a la primera pregunta: què és ciència? Des de Jineolajî considerem que ciència és la sistematització de coneixements que s'han anat adquirint a través de l'experiència i la relació amb la pròpia vida i que busquen donar resposta i solució a les preguntes i reptes de la societat. Per tant, Jineolajî, com a ciència de la dona, té per objectiu desenvolupar un sistema de coneixement que doni resposta i solucions a les problemàtiques de les dones i, amb tot, de la resta de la societat. Com va desenvolupar-se la mentalitat i el sistema patriarcal? Quin era el paper de les dones en la societat abans de l'establiment d'aquest sistema? De quina forma han lluitat i resistit les dones en la història? Quins coneixements i saviesa han creat les dones durant milers i milers d'anys? Amb Jineolajî busquem donar llum a la història de les dones -i en conseqüència dels pobles-, que no ha estat explicada, perquè les dones puguem definir-nos per nosaltres mateixes, allunyant-nos de les definicions imposades per la mentalitat patriarcal del sistema de dominació.

Per a això, Jineolajî porta els últims anys organitzant-se en les diferents parts del Kurdistan, i fora també, especialment a Europa. Comitès de Jineolajî, centres de recerca, revista, acadèmia, Facultat de Jineolajî en la Universitat de Rojava, campaments de Jineolajî al Kurdistan i Europa, etc. Tanmateix, encara que els treballs de Jineolajî es duguin a terme a tot el Kurdistan, a Europa i fins i tot s'hagin realitzat educacions a Abuya Yala (Amèrica Llatina), és especialment en els territoris de l'Administració Autònoma del nord i de l'est de Síria -Administració que comprèn Rojava i altres territoris àrabs, com Raqqa o Deir Ezzor, que en ser alliberats de l'ISIS van decidir formar part de la revolució-, on s'han pogut desenvolupar més àmpliament diferents projectes.

Entre ells, l'any 2019 va oficialitzar-se l'obertura de l'Institut de Jineolajî Andrea Wolf, en commemoració de l'internacionalista alemanya que a finals dels 90, després d'una llarga trajectòria i experiència de lluita en el seu territori natal, va viatjar al Kurdistan per a comprometre's amb la lluita per la llibertat que allà s'estava desenvolupant. Després d'estar diversos anys formant part de la resistència guerrillera a les muntanyes del Kurdistan, va ser assassinada l'any 1998 per part dels soldats de l'exèrcit turc que, fins a dia d'avui, fan la guerra contra el Moviment kurd. D'aquesta manera, Andrea Wolf es va convertir en la primera internacionalista de fora d'Orient Mitjà que va donar la seva vida en la lluita al Kurdistan. Per a recordar-la i portar-la sempre present, l'Institut, que desenvolupa treballs de Jineolajî, especialment amb dones internacionalistes que decideixen viatjar a Rojava, va decidir anomenar-se com ella.

« Jineolajî, com a ciència de la dona, té per objectiu desenvolupar un sistema de coneixement que doni resposta i solucions a les problemàtiques de les dones i, amb tot, de la resta de la societat »

En els dos anys d'activitat de l'Institut s'han fet diverses tasques d'educació sobre Jineolajî per a dones, tant de la regió com d'arreu del món, i s'han publicat diversos materials, com fanzines i el llibre *Mujer, Vida y Libertad: Desde el corazón del movimiento de las mujeres libres de Kurdistán*. El treball d'aquest llibre va començar el 2019 per part de companyes de parla hispana, que van fer una gran quantitat d'entrevistes a dones del Kurdistan que formen part de la lluita del moviment kurd, a fi que elles mateixes expliquessin les seves experiències com a dones i allò que volien donar a conèixer sobre la història del Moviment d'Alliberament de Kurdistan, així com els passos que les dones han donat sense pausa fins el dia d'avui. Per això, el llibre

comença des de la història del Kurdistan fins a l'organització del sistema confederal de dones, passant per la lluita de la guerrilla, la resistència a les presons i les bases teòriques, ideològiques i organitzatives que sustenten el Moviment, així com la manera des de la qual el Moviment kurd entén la història. De fet, les últimes correccions del llibre es van realitzar a la tardor de 2019, mentre l'exèrcit turc atacava diferents territoris de l'Administració Autònoma del nord i de l'est de Síria.

El 9 d'octubre es compleixen dos anys de l'inici d'aquesta ofensiva, mitjançant la qual Turquia va ocupar, fins el dia d'avui, la regió de Serekaniye -lloc en què les unitats d'autodefensa van lluitar al 2013 per a expulsar a Al-Nusra, i on, en els atacs de 2019, van resistir heroicament contra l'exèrcit turc i els seus aliats gihadistes-. Des d'aquí volem recordar aquesta resistència i a totes les companyes que van donar la seva vida, així com mostrar la nostra ferma convicció que Serekaniye serà alliberada i la gent podrà tornar a les seves llars. *Mujer, Vida y Libertad* es va publicar amb l'Editorial Descontrol al juliol de 2020 i suposa un important material formatiu per a entendre més profundament la lluita de les dones kurdes per l'alliberament de la societat. Un segon llibre que actualment està en procés de finalització, i que tractarà en concret de la revolució de les dones de Rojava, el complementa. D'aquesta manera, esperem que totes aquelles que somien amb un món lliure puguin aprendre de la força de la lluita del poble kurd, i especialment de les dones.

Jineolajî té com a objectiu treure a la llum la història i la saviesa de les dones, que ha estat negada, amagada i manipulada durant milers d'anys per part de la mirada i la mentalitat patriarcal. El llibre *Mujer, Vida y Libertad* és un petit pas en el camí cap a aquest objectiu, i convidem també a totes les dones a que investiguin en la profunditat de la seva història, la nostra història, per a trobar-nos, conèixer-nos, definir-nos i prendre força de les nostres arrels●

Quaderns per al col·lapse

Fragments entorn de l'encontre, la fúria i l'èxode

Text: Redacció dels Quaderns
Il·lustració: @Nomdenoia

*I la foscor s'il·luminà de sobte
perquè érem dos a contradir la nit.*

Joan Vinyoli

Des de diferents llocs de la delirant geografia d'aquest país, incloent-hi també Mallorca, ens hem proposat *respirar en comú* per a intentar radiografiar (abans que l'amnèsia organitzada destrueixi el que hem vist) l'enorme discontinuïtat que comença amb aquesta *pandèmia d'allò a penes viu*. El resultat ha estat aquest número zero dels *Quaderns per al col·lapse*.

de dispositius que assegurin la nostra supervivència, aquests quaderns volen aportar materials que contribueixin a elaborar una perspectiva que pugui contrarestar el clamorós silenci, quan no la connivència, de la immensa majoria de l'esquerra, parlamentària o no. Volen ser una excusa per a trobar-nos, una contribució a revertir la dispersió accelerada en què vivim, una invitació a transitar entre experiències de construcció, de sanació, de suport mutu i de simple rebuig de l'existent. Volen, en definitiva, compartir algunes intuïcions i nuar algunes amistats, com una contribució més a la recomposició d'una força històrica a l'altura de l'època.

A Mallorca, podeu trobar els *Quaderns* a la llibreria Drac Màgic (Palma). També podeu consultar el nostre espai a internet per a informar-vos sobre punts de venda, trobar altres materials, subscriure-us-hi o contactar-nos: <https://cuadernosparaelcolapso.noblogs.org/>

* * *

L'ésser humà desapareix avui com un rostre d'arena esborrat a la vorera de la mar. Però qui ara n'ocupa el lloc ja no té un món, és només una nua vida muda i sense història, a la mercè dels càlculs del poder i la ciència. Potser és només a partir d'aquesta massacre que una altra cosa podrà un dia aparèixer lentament o bruscament —no un déu, per descomptat, però tampoc un altre humà— un nou animal, tal vegada, una ànima d'una altra manera vivent...

QUAN LA CASA CREMA. GIORGIO AGAMBEN

L'estat d'emergència ens converteix en víctimes. Tots som declarats víctimes reals o potencials. Però el que resulta paradoxal és que aquesta condemna es fa en nom del dret a la vida. La Vida entesa com a valor suprem acaba justificant qualsevol mesura repressiva i de control, i l'Estat-guerra que ha tret ulls a Xile o a França, que deté la gent per les seves idees, pretén autopresentar-se com el nostre pare protector (...) La construcció de l'estat d'emergència es mostra com el que realment és: una operació de neutralització política que empra la separació com la seva arma principal

NO,
LA TERRA
NO
POT
TRIAR (...)

Uns quaderns que recullen alguns escrits que apunten molt més enllà dels relats oficials: escrits de Giorgio Agamben, Santiago López Petit o Franco Berardi «Bifo», de Stefania Consigliere i Cristina Zavaroni, Julien Coupat o Marcello Tarì juntament amb altres materials per a trobar-nos. Textos que retraten una civilització que està col·lapsant. Col·lapse econòmic i ambiental, energètic i existencial, metafísic i demogràfic. Nosaltres, antropomorfs del capital —és a dir, la mateixa vida que satura diàriament el trànsit de les nostres ciutats i la nostra dependència d'ella—, som el col·lapse.

Partint de la dolorosa constatació de la nostra absoluta impotència davant la gestió quotidiana de la pandèmia, això és, de la nostra total dependència de l'entramat biopolític

(...). L'estat d'emergència posa en funcionament totes les formes de la separació: la distància social, el teletreball, la culpabilització, el tancament... El conflicte polític desapareix de la societat atomitzada.

LA CONSTRUCCIÓ POLÍTICA DE L'EMERGÈNCIA. SANTIAGO LÓPEZ PETIT

Hauríem de repetir el gest de separació dels primers *monachoi*: fer secessió de la decadent civilització de la destrucció, construir els nostres cenobis, les nostres comunes.

CARTA ALS AMICS DEL DESERT.
MARCELLO TARÌ

No veiem un altre «nosaltres» en aquesta època que el de la nitidesa de les percepcions compartides i la determinació a actuar en conseqüència, a cada nivell de les nostres modestes i boges existències. No aspirem a constituir una nova societat, sinó una nova geografia.

COSES VISTES. JULIEN COUPAT ET ALII

En el futur pròxim assistirem a la formació i a l'èxode de comunitats petites, grans, mitjanes, que creïn les condicions per a cooperar i, al mateix temps, viure en una relació harmònica amb la naturalesa i, sobretot, en una condició harmònica amb els cossos dels altres.

MÉS ENLLÀ DEL COL·LAPSE.
BIFO BERARDI

La filantropia està a l'ordre del dia en les societats del capitalisme avançat amb les seves institucions públiques deixades a la mercè dels interessos del capital financer (...) i serveix a Gates i a altres de la seva condició per a oferir nous camps d'acció i acumulació al capitalisme, el sistema al qual deuen la seva existència.

L'estratègia desplegada amb ajuda de les institucions «públiques» és l'autèntica conspiració.

BILL GATES. EL 'FILANTROCAPITALISME' I LA CONSPIRACIÓ MUNDIAL ENTORN DE LA COVID-19. SILVIO ROS

Sense un cert domini sobre les coses, sense habitar potències expansives en els processos d'individuació i comunització, sense una trama entreteixida per «algunes amistats i algunes certeses», que comprometen les estructures profundes del corpori i es propaguen com a fluids en l'entorn i en les comunitats humanes, sense el seu esdevenir autònom entre les esquerdes de la desertió que recorren aquest món gelat, la salut és només un altre nom per a reduir, a planificada gestió de la misèria, la resplendor d'una pura vitalitat sense nom.

CONTRIBUCIONS A LA DESERCIÓ DE L'ESTAT-PESTA. VICENTE BARBARROJA.

L'aposta per la solidesa del nostre ésser, per una certa felicitat malgrat el risc i per la possibilitat d'una bona vida acompanyada d'una bona mort és la via de sortida de la presó mental i física en la qual el terror del virus amenaça de tancar-nos.

EMMALALTIR DE POR.
STEFANIA CONSIGLIERE I
CRISTINA ZAVARONI

PERÒ DESPRÉS ES VENJA*

Clarice Lispector

No ho oblidem. Hem sentit, el planeta sencer ha sentit com cruixia ferit (vulnerable, mortal) el *dispositiu de dispositius*. A falta de calar-li foc, a falta del foc i de les seves cendres, tots sentírem com col·lapsava en el silenci de la nit. Queia així pols nova sobre la vella pols. Són els compassos inicials de l'enorme discontinuïtat que comença.

UNA CIRCULAR. ANÒNIM

De dins cap a fora

Anàlisi feminista de l'espai a la llar i la seva vinculació amb la ciutat.

Text i il·lustració: **Hedera estudi (Lara Fuster i Miquel Àngel Oliver)**
hederahedera.com @hedera.estudi

Estimat lector o lectora, ens dirigim a tu amb la intenció de remoure el concepte que puguis tenir de la llar. Hem assumit que l'estructura -física i familiar- de l'habitatge que coneixem avui en dia, és quelcom intrínsec a l'ésser humà. Però la casa com a espai privat de descans i protecció, no compta amb més d'un segle i mig d'història. Al llarg d'aquest article veurem com aquesta concepció de la llar es troba íntimament lligada al sistema de pensament patriarcal.

Durant el 2020 el confinament i la negació del carrer varen conduir a noves formes d'usar i d'interpretar l'habitatge. La casa, convertida en l'espai de joc, de feina, de socialització, d'aprenentatge i d'un llarg etcètera, va posar en relleu les seves carències i les seves virtuts. L'ideal domèstic (a la fil) estava en el punt de mira.

I què vol dir això de l'ideal? És la imatge simbòlica que ens permet fer una representació mental de com hauria de ser una cosa, en aquest cas, l'entorn interior de la nostra casa.

Per a bé o per mal, la televisió i la publicitat, ha influenciat significativament en la construcció de l'ideal domèstic. Els productes de consum pensats per a la casa, i la seva publicitat, ens traslladen una idea que es veu reforçada per les escenografies domèstiques de les produccions audiovisuals.

Pocs habitatges posen en dubte la configuració espacial del sofà i butaques al voltant del televisor que podem veure als platós de les comèdies de situació o sitcoms com Friends, Seinfeld o Big Bang Theory, i a gran quantitat d'anuncis com els de la Champion League o Movistar.

Però, com de real és el punt de vista que es mostra? Fins a quin punt és testimoni o construcció? Quines conseqüències deriven per a la nostra pròpia quotidianitat? L'imaginari domèstic pot no ajustar-se a la nos-

tra realitat, així i tot, la llar modela les nostres rutines del dia a dia, i fonamentalment, afecta el nostre benestar.

La retòrica televisiva no és l'única responsable de la construcció de l'imaginari domèstic. L'arquitectura, a partir de finals del segle XIX, ha fet un ús exhaustiu de la campanya publicitària; mostrant la casa com a producte de consum, un espai d'ús privat destinat al cultiu personal.

Són famoses les campanyes desenvolupades després de la Segona Guerra Mundial perquè les dones abandonessin els llocs de feina ocupats a les fàbriques i tornessin a les tasques reproductives realitzades a l'interior de la llar. Aquest fet es va difondre a través de la construcció cultural de l'American Dream, enaltint la casa amb jardí a un barri residencial com a un progrés social.

Però aquest model urbanístic a més d'anti-ecològic, ja que ha suposat un creixement expansiu i monofuncional de les ciutats lligat a l'ús del vehicle privat, resulta contraproduent per a l'alliberació de la dona.

La vida quotidiana d'una dona amb doble jornada¹ resulta encara més estressant depenent si viu a un nucli urbà o a una urbanització dispersa. Si els comparem, al primer supòsit les activitats diàries (acompanyar, comprar, accomplir tasques administratives, anar a la feina...) es duren a terme en desplaçaments més curts i, a diferència del segon, amb la possibilitat de socialitzar amb persones de l'entorn.

El model urbanístic de zonificació que diferencia entre àrees residencials, grans centres comercials i d'oci, polígons industrials i zones administratives és, per definició, un mecanisme per a la segregació i l'aïllament físic i social, destructor de la vida urbana i de la participació social.

Aquesta organització del territori en espais diferenciats és una projecció d'una de les majors contribucions de l'arquitectura a

La producció artística *De dins cap a fora.*

La il·lustració que acompanya aquest article forma part de l'obra desenvolupada gràcies a la Crida de creació artística del Casal Solleric de 2020.

A través d'un vídeo d'animació -en al·lusió a les representacions televisives- deu il·lustracions mostrades com a cartelleria urbana a les marquesines municipals i un quadern descarregable dissenyat per a ser reproduït amb qualsevol impressora domèstica, el projecte va apropar el marc teòric de l'arquitectura i l'urbanisme feministes mitjançant l'ús d'un llenguatge visual popular: la campanya publicitària.

La producció de l'obra al complet es pot visualitzar al web <www.hederahedera.com>.

l'assimilació dels rols de gènere: la segregació entre l'espai públic i l'espai privat.

L'espai públic és el lloc per a la feina productiva, aquella que és econòmicament retribuïda, tradicionalment assignat als homes i objecte de discussió i regulació. En contraposició, l'espai privat és el lloc per a la feina reproductiva, que són totes aquelles activitats de cura dels membres de la família, de la casa i de la nutrició, tradicionalment assignada a les dones i encara avui dia majoritàriament responsabilitat d'elles.

La publicitat, amb eslògans com “Benvingut a la República Independent de Casa Teva” d'IKEA i anuncis on es mostra la casa com un element aïllat, idoni per a la llibertat individual, reforcen aquesta dualitat entre l'espai públic i l'espai privat.

Però per una banda, aquesta divisió és artificial; la feina reproductiva comprèn la nostra quotidianitat tant a l'espai públic com al privat. Per altra banda, la desvinculació entre el que succeeix a dins la casa i l'espai públic és un mecanisme per a perpetuar dominacions gràcies a la invisibilització.

La situació de confinament ha desmuntat encara més aquesta dicotomia introduint la feina productiva a l'entorn domèstic. No són poques les anècdotes de personatges públics que han mostrat, de manera voluntària o involuntària, la seva intimitat en les connexions telemàtiques.

Seguint amb la invisibilització d'allò que ocorre a la llar, la crisi sanitària ha evidenciat la ingent tasca de cures que recau a l'interior de l'habitatge, així i tot, les mesures inicials per a donar resposta a la pandèmia ignoren aquestes necessitats. Els infants varen ser confinats a l'habitatge sense plantejar fórmules eficients per a la conciliació de la feina productiva amb la reproductiva, consolidant encara més l'escletxa de gènere².

L'existència d'un a dins i un defora desvinculats s'ha vist desmuntada, visibilitzant que no es tracta d'una norma essencial, sinó d'un constructe heretat que havíem oblidat haver après.

Tornem a l'afirmació realitzada a l'inici del text: la casa, com a espai privat de descans i protecció, és una concepció lligada a un sistema de pensament patriarcal. Però, què vol dir això? Una cosa que hem deixat entreveure a les reflexions anteriors: la feina destinada a les cures és subestimada.

De manera simbòlica, l'escenari de la quotidianitat s'ha imaginat com a espai per a l'oci i el descans, allunyat de les tasques que són necessàries per garantir el benestar de tots els seus habitants.

A la publicitat i a les retòriques televisives l'habitatge sempre està enllestit per a ser utilitzat i si no és així, la trama de la història s'enriqueix de l'anhel dels personatges per aconseguir-ho. Si no quina seria la part divertida de les mares de Malcolm in the Middle, Pare de família o els mateixos Simpson?

Per últim, a aquests fets se'ls hauria d'afegir la normativa d'habitatge, la qual segueix la mateixa dinàmica de zonificació descrita al model de ciutat jardí. La funció de cada estança està predeterminada. Les accions d'estar, menjar i dormir són d'obligat compliment i aquelles que acaparen més metres quadrats. En canvi, l'espai per a cuinar o endreçar-se pot ser reduït a la mínima expressió i les àrees que puguin acollir el cicle de la roba, la neteja o directament l'emmagatzematge són oblidades.

L'especialització dels espais (menjador, sala d'estar, cuina, dormitori, etc.) estereotipa les activitats i ofereix poca capacitat d'adaptació a la resta de tasques que duim a terme a l'interior domèstic.

« La lluita per la igualtat traslladada l'arquitectura i l'urbanisme és la lluita per la visibilitat i per l'ocupació de l'espai públic, però també per la valoració del que succeeix a l'espai privat. »

A la feina realitzada per a mantenir l'ideal domèstic se li hauria de posar una especial atenció, ja que no és remunerada, però consumeix temps i dedicació i és imprescindible per a la societat. Necessitem crear nous sistemes de valoració per ser capaços de donar a les tasques més invisibilitzades el protagonisme que els hi pertany. La salut física i mental de la meitat de la població està en joc³.

Per altra banda, la crisi sanitària ha posat de manifest la importància que els habitatges comptin amb espais lliures; ja sigui en forma de balcó, terrassa, pati o jardí. Malauradament la motivació del mercat immobiliari pel rèdit econòmic feia ja un temps que havia esborrat el disseny d'aquests espais malgrat els grans beneficis ambientals i qualitatius que suposen per a la població.

Però diluir el límit entre l'espai públic i l'espai privat no s'aconsegueix exclusivament a partir de les obertures a l'edificació, sinó canviant els programes establerts sobre l'estructura familiar tradicional.

Sense deixar de reivindicar la necessitat d'un espai propi, volem obrir la idea de privacitat a un espai intermedi. Llocs que animin a establir relacions amb la comunitat i, en cas de desitjar-ho, compartir tasques o cures quotidianes, apropant l'àmbit privat a l'esfera pública i de visibilitat. Normalitzem la domesticitat al paisatge urbà!

Per a concloure, podem afirmar que existeix la previsió d'un futur a on el temps a la llar serà de vital importància: l'envelliment de la població, la possibilitat del teletreball, l'augment de continguts virtuals, l'endarreriment de l'edat amb possibilitat d'emancipació, i d'altres raons que encara no podem preveure.

La llar requereix una revisió urgent, però no podem esperar que l'habitatge interioritzi la resposta a totes les situacions. Pensar l'habitatge està lligat a pensar l'espai públic. És necessari reclamar la ciutat com el lloc que completi la casa (No deixem de prendre la fresca!).

Apostem per models d'habitatge ecològics i cooperatius que promoguin l'atenció a les cures. Reforcem l'autonomia de les persones (i és que per quedar-se a casa s'ha de tenir una) així com la corresponsabilitat de les tasques domèstiques.

La lluita per la igualtat traslladada l'arquitectura i l'urbanisme és la lluita per la visibilitat i per l'ocupació de l'espai públic, però també per la valoració del que succeeix a l'espai privat. Una projecció de dins cap a fora●

1 - Doble jornada és el terme amb el qual el feminisme fa referència a la doble càrrega de treball que sofreixen les dones en haver de compaginar, per falta de corresponsabilitat i conciliació, el treball remunerat de l'àmbit laboral amb el treball no remunerat de l'àmbit domèstic.

2 - L'Enquesta de Població Activa del 3r trimestre de 2020 reflecteix l'assumpció generalitzada del teletreball per part de les dones i el manteniment del lloc de feina presencial per part dels homes.

3 - Segons l'informe Veus contra la precarietat: dones i pobresa laboral a Europa (Intermón Oxfam, 2018) les lesions físiques i mentals que afecten les dones de manera progressiva any rere any "no són resultat inevitable de la seva participació en el mercat de treball, sinó del fracàs d'estructures i polítiques que no s'adeqüen a les seves necessitats".

Masclisme i cultura jurídica

Una conversa amb l'autora

Text: **Sílvia Suau entrevista a
Cati Canyelles Gamundi**

TW: @ccgamundi

INS: @gamundi_

FB: Cati Canyelles Gamundi

Fa anys que conec na Cati Canyelles (Sa Pobla, 1982), entre altres coses, de la militància als moviments feministes de l'illa. Ella, polifacètica (antropòloga, enginyera tècnica, professora i investigadora), ha transcendit l'activisme i l'ha convertit en tesi doctoral amb el títol de Masclisme i cultura jurídica (publicada a l'editorial Lleonard Muntaner). A més, durant anys va viure a Lima i a Barcelona, on va iniciar la seva recerca, centrada a l'accés a la justícia, els drets humans i la violència, sempre a partir de la mirada feminista que mai deixa d'acompanyar-la.

En primer lloc i com a curiositat, què et va motivar a escriure una tesi doctoral d'Antropologia basada en el sistema jurídic?

Inicialment, vaig començar la tesi doctoral seguint amb el que havia estat el tema de la tesina del màster: l'experiència de combatents en dos grups armats peruans, Sendero Luminoso i el Moviment Revolucionari Túpac Amaru. Fins que continuar amb aquest tema va resultar difícil, tan econòmicament com per la necessitat de viure al Perú uns quants anys més. En aquest sentit, amb n'Ignasi Terrades -el meu director de tesi, qui treballa en l'antropologia jurídica- vàrem encetar l'etnografia als jutjats, projecte que esdevindria la meua tesi doctoral.

Ens pots explicar una mica la metodologia que vas emprar?

La metodologia habitual de l'antropologia és l'etnografia, és a dir, fer treball de camp in situ; anar al lloc on passen els fets que es volen conèixer i observar-los de primera mà, de manera immediata. El meu treball de camp en concret ha consistit a fer observació directa als jutjats de violència de gènere, però també penals i d'instrucció a diferents jurisdiccions de Catalunya i Mallorca. També he realitzat entrevistes a operadors jurídics, converses informals, anàlisi dels expedients dels casos que veia, però també l'assistència a congressos i seminaris i, una part que és cabdal per a mi, l'activisme.

Com et vas guanyar la confiança dels funcionaris judicials i dels advocats per poder incloure tota la informació rellevant?

No sabia què respondre a aquesta pregunta... La veritat és que he tengut accés a una informació molt espontània i sincera que ha enriquit molt la recerca perquè ha anat més enllà del llenguatge políticament correcte que sovint no ens deixa conèixer la realitat. Crec que té a veure més amb la metodologia que he emprat: el fet de veure directament com fan feina dona accés a l'espontaneïtat de la praxi. És a dir, si només hagués fet entrevistes, la informació que hauria obtingut seria un discurs mediat on interviendria el llenguatge políticament correcte, la mateixa autocensura, etc. En canvi, la praxi és molt més sincera... De fet, part important de les conclusions de la recerca és precisament l'anàlisi d'aquesta contradicció entre el discurs i la praxi, que és un reflex d'allò que passa dia rere dia a la societat.

« El masclisme és hegemònic a la nostra societat, per tant, és lògic que també ho sigui a l'àmbit de la justícia si no es fa una feina per contrarestar-lo »

Com veim a pancartes i lemes de tantes manifestacions feministes, és masclista la justícia espanyola?

El masclisme és hegemònic a la nostra societat, per tant, és lògic que també ho sigui a l'àmbit de la justícia, si no es fa una feina per contrarestar-lo. El mateix passa amb el classisme, el racisme i tants d'eixos d'opressió amb els quals, per desgràcia, convivim.

La violència psicològica i la vicària, com es judicialitza?

La violència psicològica és la gran oblidada als jutjats. És molt complicada de jutjar perquè és molt difícil de provar, sobretot si no es tenen coneixements de com opera la violència masclista. La violència vicària, terme que hem après enguany arran d'una producció televisiva, tampoc es té present, tot i haver-hi precedents importants a l'Estat espanyol.

T'ha costat molt entendre el llenguatge jurídic?

Sí, ha estat entrar en una cultura que m'era completament aliena, no només pel llenguatge jurídic, sinó per la idiosincràsia en general. Venc del món de l'antropologia, que cerca la diversitat i ho qüestiona tot, mentre que el món judicial és dogmàtic i té una visió monolítica del món que no té en compte la diversitat. Com deia una lletrada de l'Administració de justícia amb qui vaig fer feina, "Esto es sota, caballo y rey".

Entén el sistema jurídic espanyol l'origen cultural de la violència de gènere?

No, ni ho entén el sistema jurídic en concret ni la societat en general. Aquest és el motiu pel qual es pot seguir reproduint el masclisme, perquè no entenem com funciona ni d'on ve.

Com ens has indicat abans, fa alguns anys també vas treballar amb la violència masclista que pateixen les dones d'organitzacions com Sendero Luminoso i el Movimiento Revolucionario Túpac Amaru. Salvant totes les distàncies, has trobat paral·lelismes amb el patiment d'aquestes persones?

Aquesta és una de les conclusions que més m'ha ensenyat. Durant molt de temps vaig pensar que les dues recerques no tenien res a veure: passava d'etnografiar un espai de subalternitat, com són les presons peruanes, a un espai de poder, com és l'àmbit judicial. Però l'eix vertebral de les

dues recerques ha acabat sent el mateix: té lloc una reacció masclista davant la transgressió del rol de gènere.

En el cas peruà, les guerrilleres, en aixecar-se en armes, transgredien el rol de gènere que s'associa a les dones a donar vida, i no mort. De fet, per mor d'això la seva alçada en armes va tenir un càstig més sever que als seus companys, simbòlicament amb l'estigmatització que varen viure, però també materialment amb penes de presó més llargues.

En el cas de les dones que passen per un procés judicial com a víctimes de violència masclista, si no s'adscriuen al rol de víctima es presumeix que fan denúncies falses, que menteixen o que realitzen les denúncies amb un ànim espur.

Aquesta reacció davant la transgressió és un mecanisme de defensa del patriarcat que m'ha ensenyat a veure com es perpetua el masclisme, com reorganitza allò que entén que és un desordre per tal d'autoperpetuar-se.

Finalment i ja per acabar, què t'ha entristit més i què t'ha esperançat més, un cop finalitzada la tesi?

La meua resposta a aquesta pregunta no és gaire optimista... M'ha entristit veure que vivim en un món on el masclisme té arrels molt profundes i que el tel del llenguatge políticament correcte ens amaga aquesta realitat. Però és més, durant el treball de camp també vaig poder veure situacions classistes, racistes, capacitistes, etc. amb tanta o més força que el masclisme...

« Venc del món de l'antropologia, que cerca la diversitat i ho qüestiona tot. En contraposició, el món judicial és dogmàtic: té una visió monolítica del món que no té en compte la diversitat »

Milicianes anarquistes a les operacions de conquesta d'Eivissa

Maria de Can Ventosa

El cop d'estat a Eivissa

Text: **Jordi Maíz** Grup d'Estudis Llibertaris "Els Oblidats" @jmaizchacon

La data elegida per les vaguistes tèxtils d'Eivissa va coincidir amb el cop d'estat de 1936. A la vegada que s'iniciava el divendres 17 de juliol a Melilla les operacions colpistes, diversos anarquistes pitiusos partien d'Eivissa rumb a Mallorca per a participar en el Congrés Regional de la CNT de Balears. L'endemà, 18 de juliol, les notícies de l'aixecament feixista eren ja públiques a l'illa. Tot i que les notícies eren confuses, diversos militants de les Joventuts Llibertàries començaren a organitzar-se silenciosament. Maria Costa i les seves companyes estaven a les totes amb els preparatius de la vaga quan sobtadament comencen a circular pels carrers elements feixistes armats al crit de *¡Viva la Guardia Civil!* Els joves anarquistes de Vila es concentren a la barberia de la família Serra al passeig de Vara de Rey, epicentre de la CNT local i lloc de trobada i discussió política a l'etapa republicana on s'anarquitzen bona part dels clients i les usuàries. Àngel Palerm, Vicent Serra i altres joves llibertaris es troben allà espontàniament per valorar la resposta; la idea és marxar a la Casa del Poble i ajuntar-se amb altres militants socialistes i comunistes. Allà sembla que es van trobar amb un bon grapat de sindicalistes que omplien l'espai a l'espera de novetats. Tothom frisa, les notícies no arriben i tampoc no s'incorporen ni les autoritats republicanes ni altres persones esperades. Les dones en vaga sembla que no van fer acte de presència, la major part d'elles van quedar a casa, les seves famílies, bona part de les quals eren ben conservadores d'esperit, sembla que no van deixar partir les joves sindicalistes.

La fàbrica de Can Ventosa feia pràcticament una setmana que estava aturada, la Unió Obrera Femenina havia aconseguit posar contra les cordes els propietaris de la fàbrica, els quals, per una altra banda, es negaven a acceptar les demandes de les treballadores. La premsa local eivissenca es feia

ressò el dia 18 de juliol que la vaga femenina de *Calceteria Hispánica* incorporaria, en cas de no solucionar-se el conflicte obert, la solidaritat de bona part de les forces sindicals i d'esquerra local en forma de vaga general. La pressió de les dones sembla que va sortir efecte i a darrera hora, entre el dia 17 i 18 de juliol, arrel de la incorporació de noves societats obreres a la vaga, ara ja general, i la fortalesa de les dones, va provocar la intermediació amb l'Ajuntament i el comitè de vaga per acordar algunes millores laborals. Malgrat això, les excepcionals circumstàncies del cop d'estat militar ho van aturar tot.

La nit del 18 de juliol un grup d'esquerrans, majoritàriament de les Joventuts Llibertàries, decideixen davant la passivitat de les autoritats, acaparar una important quantitat d'explosius i armament d'un polvorí, però l'operació no va ser molt exitosa. Un dia més tard, dia 19 de juliol, es declara l'estat de guerra a Balears i la proclamació fou seguida per les autoritats militars a les Pitiüses. En molt poc temps, les autoritats municipals d'Eivissa i les comissions gestores municipals del Front Popular, les quals s'havien negat feia unes hores a entregar armes als obrers, són destituïdes i en molts de casos detingudes. Les noves autoritats colpistes es van assegurar les designacions institucionals per tal de constituir nous ajuntaments conservadors partidaris de l'alçament. La resistència popular podria haver quedat reduïda a alguns treballadors del port, de la construcció i de les dones de Can Ventosa, tot i que la censura a la premsa no permet veure la projecció d'aquests moviments. Dilluns 20 de juliol de 1936 comencen les primeres detencions de militants d'esquerra a Eivissa, el jove anarquista Vicent Serra és detingut a la seva casa materna de nit i traslladat a l'*Hotel Naranjo*, presó de la Vila on aviat es trobarà amb altres militants anarquistes. Les detencions es van allargar durant uns dies i les noves autoritats van seguir de

« Maria Costa i les seves companyes estaven a les totes amb els preparatius de la vaga quan sobtadament comencen a circular pels carrers elements feixistes armats al crit de ¡Viva la Guardia Civil! »

prop qualsevol moviment sospitos, el dia 28 de juliol de 1936 es van detenir diverses persones que participaven d'una reunió clandestina, a la vegada que es feia ressò de la trobada de l'armament i explosius amagats pels anarquistes eivissencs. Moltes persones significades de l'esquerra local miraven com podien amagar-se. El cop feixista i les primeres detencions també van agafar a nombrosos visitants a l'illa, com la parella Maria Teresa León i Rafael Alberti, escriptors d'idees compromeses que es van encovar a una zona de frondosa natura durant uns vint dies.

La situació de la guerra i l'estratègia va posar en poc temps les Pitiüses en el punt de mira de les operacions militars. La desfeta colpista a bona part de les grans ciutats del llevant mediterrani o de Menorca, situaven Mallorca, Eivissa i Formentera en l'objectiu prioritari. Dimecres 5 d'agost de 1936, va partir -des de Barcelona- l'*Almirant Miranda*, un vaixell de guerra amb uns cinc-cents milicians amb destinació Mallorca. El periple però va tenir una primera aturada a València. Des de la capital del Túria va sortir dia 6 d'agost l'anomenada *Columna Baleares*, integrada per diverses embarcacions militars amb destinació a Formentera, que feren caure ràpidament l'illa sense gran oposició i dugueren a terme algunes detencions. El dia 8 d'agost, l'operatiu es dirigeix a Eivissa, on arribaran les heterogènies tropes amb la intenció de controlar l'illa. Finalment i després de diversos enfrontaments, la resistència feixista cau en mans de les noves autoritats. Un important grup de milicians es van dirigir en direcció al castell d'Eivissa per alliberar, entre d'altres, una dotzena de militants anarquistes locals. Aleshores, el silenci de les organitzacions esquerranes d'Eivissa torna a manifestar-se i, les dones de la Unió Obrera Femenina i les notables sindi-

calistes locals són protagonistes novament. Una de les primeres notícies que es conserven de la recuperació de l'illa d'Eivissa relacionada amb les treballadores de Can Ventosa és la convocatòria a una assemblea general de totes les treballadores de la fàbrica per tractar temes relacionats amb l'anterior vaga. Al poc temps, es van aprovar les diverses reclamacions de les treballadores de Can Ventosa: augment salarial, reducció de la jornada laboral i contractació de les noves incorporacions a la fàbrica per la via sindical.

Sembla que l'ocupació miliciana de les Pitiüses va animar diversos joves a incorporar-se a les columnes que pretenien ocupar Mallorca. Un grup reduït de milicians, una vegada organitzat un comitè antifeixista local, van decidir marxar ràpidament en direcció a Cabrera per tal d'accelerar l'ocupació de Mallorca. La petita illa havia estat alliberada abans de l'arribada de l'estol milicià d'Eivissa i s'havia convertit en refugi de diferents militants esquerrans que havien fugit de Mallorca. L'anarquista Cristòfol Pons recorda que a Cabrera es va trobar amb significatius militants llibertaris com ara Augusto Barrinson, el faista Guillem Quintana, antic administrador de *Cultura Obrera*, i el sindicalista Manuel Pérez, que s'havia desplaçat a Mallorca per seguir el Congrés Regional de la CNT de les Balears. El viatge d'Eivissa a Cabrera que relata Pons certifica que en marxar d'Eivissa, dues joves i un jove patró de les Joventuts Llibertàries es van unir a l'expedició a bord d'una petita goleta. Les dues Maries, Maria Costa i, també la miliciana eivissenca Maria Ferrer, es van embarcar a darrera hora per marxar d'Eivissa. Ambdues sembla que es van allistar a les files del grup anarquista *19 de juliol*, un grup d'acció configurat per anarquistes de Menorca i de Catalunya que van participar més tard de les operacions del desembarc a Mallorca●

Continuarà..

Quatre dones imprescindibles

Llenguatge, psicoanàlisi, sexualitat i repte ecològic

Luce Irigaray

Blaton (Bèlgica), 1930

Irigaray és filòsofa, lingüista i psicoanalista. Destaca per la seva crítica a la visió fal·locèntrica pròpia dels discursos filosòfics i psicoanalítics, que han exclòs sistemàticament les dones. Posa

l'èmfasi a problemàtiques relatives al llenguatge, a com el subjecte neutral de la ciència i del llenguatge és purament masculí i a partir d'aquí treballa en la construcció d'un pensament femení que parteixi des de la diferència i elabori un univers simbòlic propi.

Com a exponent del que s'anomena *feminisme de la diferència*, va criticar durament l'herència igualitarista per tractar-se en el fons d'un discurs purament masculí, que pressuposa inevitablement que les dones estem al plat perdedor de la balança, que ens falta «quelcom» que els homes posseeixen (en termes d'allò social i/o sexual) i que les dones també mereixeríem.

La seva filosofia parteix d'una lectura crítica de la psicoanàlisi de Lacan. Argumenta que en la cultura patriarcal tot ha d'estar sota el domini del seu ordre simbòlic, que és fal·lic. Tot allò que pugui escapar d'aquest domini, com és el cas de la mort i la dona, és tan radicalment diferent que no troba cap mitjà simbòlic per a ser comunicat. Aleshores, les dones ens trobem en una posició d'«abandonament», incapaces de conèixer-nos o amar-nos a nosaltres mateixes, ja que l'ordre simbòlic existent ens és aliè. Així, la condició de la dona s'assembla a la del *proletariat* en la teoria marxista: «està a la societat però no és de la societat». Segons Irigaray, el sexe femení estaria, doncs, exclòs del *contracte social*.

Les dones necessitem crear un ordre simbòlic propi lluny de la cosmovisió patriarcal

D'aquesta manera, Irigaray argumenta que si les dones volem posseir una identitat pròpia cal subvertir el món simbòlic fal·lic que és l'origen de la nostra opressió. Irigaray treballa així en la recerca de mitjans simbòlics alternatius, a partir de l'anàlisi d'aspectes de la cultura occidental que han estat exclosos o reprimits i d'aquells particularment relacionats amb la condició femenina, com la bruixeria. Això la du a una crítica de la teologia patriarcal i a reflexionar sobre quins trets tindria una deïtat femenina: la multiplicitat, la diferència, la transformació, l'esdevenir, els ritmes, l'esplendor del cos. D'alguna manera semblaria indicar que així com la *filosofia de l'ésser* seria d'ordre patriarcal, la *filosofia de l'esdevenir* seria d'ordre femení. D'aquí ens interessa no tant el misticisme que hi podem observar a la superfície, sinó més aviat la profunditat filosòfica: l'objectiu de dur la dona a la creació d'un ordre simbòlic en els nostres propis termes, lluny de la cosmovisió patriarcal.

Julia Kristeva

Sliven (Bulgària), 1941

Kristeva és filòsofa, psicoanalista i novel·lista. Va viure en primera línia a París l'efervescència del maig del 68 i va anar més enllà del feminisme universalista i de la igualtat que al seu moment representava Simone de Beauvoir.

La seva obra és àmplia i complexa: Escriu novel·les de detectius, teoritza sobre què és el que mou l'antropologia i la psicologia (connectant allò social i allò individual); s'interessa per l'art i l'impuls creatiu com a experiència autèntica... En un text breu com el que ens ocupa ens centrarem en el seu treball en el camp de la semiòtica (1), ja que hi trobem connexions amb qüestions que es plantegen els feminismes a dia d'avui.

En un matriarcat el sistema de representació seria diferent i parlariem d'una altra manera

A Kristeva li interessa especialment el llenguatge i el significat, però més enllà de les relacions clarament establertes entre les paraules i la seva denotació precisa, posa èmfasi en la part emocional del subjecte que parla. L'autora entén aquest subjecte com una-entitat-en-procés, una forma de vida que esdevé en els seus efectes i els seus afectes amb els altres. I el que cada subjecte diu pot tenir sentits molt diferents segons l'expressió corporal o facial, l'accent o l'entonació (els aspectes materials del llenguatge: el ritme, els sons, la disposició gràfica dels signes...).

Per què és important tot això? Quina relació té aquesta insistència en el llenguatge amb el feminisme? El llenguatge té un fonament simbòlic i l'univers simbòlic que coneixem s'ha creat en un context patriarcal. No sabem quin sistema de símbols i de representació s'hauria generat en un matriarcat. Conceptualitzariem el món d'una manera que no podem imaginar i és indubtable que parlariem d'una manera diferent. Ara que en entorns feministes està tan de moda usar el femení genèric en lloc del masculí per transgredir les normes d'un llenguatge que menysté i ignora les dones, la recerca de Kristeva és més vigent que mai. Va ressaltar la importància dels crits i els cants dels infants, els seus jocs de paraules i les seves rialles, la seva manera de comunicar-se abans d'adquirir completament el llenguatge. I aquí, efectivament, hi ha comunicació i significació de manera extralingüística. Aquesta pot ser una forma de sacsejar allò simbòlic existent de manera que es pugui desenvolupar un cosmovisió nova on el concepte clau sigui l'experiència, allò immediat i no organitzat a priori.

Kristeva ens recorda que el llenguatge no representa la realitat sinó que la crea. Aleshores, si volem una realitat feminista i no patriarcal haurem de transformar el nostre llenguatge.

(1) Semiòtica: Ciència que estudia els sistemes de signes, com es produeixen i com funcionen en la comunicació dins les societats humanes.

en la filosofia contemporània

Text: **Rulag Oiie i Xavi Castelló**

Donna Haraway

Denver (Colorado), 1944

Doctora en biologia i professora de tecnociència, és coneguda pel «Manifest Cyborg» de 1985, una fita de la filosofia post-humanista. En aquest assaig es mostra crítica amb la tecnologia i les seves conseqüències, però també proposa que les dones ens l'apropriem al nostre favor.

Judith Butler

Cleveland (Ohio), 1956

Butler és professora a la Universitat de Califòrnia i una pensadora destacada dins els feminismes del 90s i principis del s.XXI.

La seva aportació cabdal als feminismes gira entorn a la seva teoria sobre la performativitat del sexe i la sexualitat que supera les visions de gènere del constructivisme social imperant fins a aleshores. Aquest últim ja assumia que el gènere està socialment construït, que es *performa*; és a dir, actuem, juguem un rol d'acord a uns estereotips de gènere socialment construïts. En canvi, Butler va un pas més enllà i ens diu que el gènere és *performatiu* en el sentit que produeix una sèrie d'efectes. Té un potencial creador, de la mateixa manera que el concepte de poder en Foucault és productiu, no només coercitiu/punitiu. Encara més, afirma que el sexe i la sexualitat, lluny de ser naturals, són, com el gènere, construïts. De fet, *ser home*, *ser dona* no és un atribut intern, que ens pertany, sinó que és quelcom produït i reproduït en tot moment i que, a més, depèn de la mirada i el judici de l'«Altre», que alhora està travessat pel poder performatiu que té el discurs o el llenguatge.

Per tant, no hi hauria forma de distingir entre sexe i gènere; ambdós serien un continu. On es recolza per defensar-ho? Entre d'altres, duent la psicoanàlisi de Lacan al límit. Ens diu que la por a ocupar posicions sexuals que suposin un trauma força l'individu a ocupar un lloc dins una heterosexualitat fal·locèntrica. És a dir, l'individu es veu obligat a assumir la sexualitat heterosexual que implica assumir un sexe determinat.

Distints mecanismes mantenen estable tot aquest binarisme de gènere. En la nostra societat existeixen pràctiques institucionals (psicòlegs, hospitals psiquiàtrics, etc.) i pràctiques informals (bullying, insult, violències contra allò no heteronormatiu) que vetllen per mantenir-nos en el nostre locus de sexe/gènere.

No hi hauria forma de distingir entre sexe i gènere; ambdós serien un continu

El gènere, però, també és una terra fèrtil per a la resistència i la micropolítica capaç de crear noves subjectivitats. Un espai d'agència i llibertat. De fet, a partir de Derrida, Butler usa el concepte de desconstrucció que ella expressa com a resignificació del discurs, és a dir, donar significats nous a paraules en ús. El més conegut, segurament, és l'ús de la paraula *queer*, que passa de ser un insult a considerar-se l'expressió d'un moviment d'alliberament i dignitat homosexual. D'alguna manera, doncs, la performativitat és alhora la gàbia i el conjunt de línies de fuga que possibiliten una transgressió de gènere alliberadora.

Més enllà d'aquest text emblemàtic, en el present escrit volem destacar com el pensament de Haraway es ramifica cap a extrems insospitats. Per una banda, va sembrar les bases del ciberfeminisme i per altra, avui dia és clau dins l'ecofeminisme. Com s'explica que Haraway es mogui entre extrems (aparentment) oposats com la cibernètica i l'ecologisme? La clau està en el fons del seu enfocament filosòfic. Haraway defuig el dualisme característic de la cultura occidental (ment-cos, home-dona...) i justament s'interessa per la dissolució dels límits i fronteres. Igualment, rebutja el conceptes d'identitat o d'objectivitat, ja que impliquen posicions fixes i essencialistes. Aquest marc explica la relació entre el ciborg i l'ecologisme.

Per anomenar pràctiques d'hibridació multiespècie Haraway crea el terme «simpoiesi»

Pel que fa al ciborg, és una metàfora paradigmàtica de la difusió de fronteres. És un ésser bastard fruit de la unió d'humans i màquines, en un procés de regeneració i no de reproducció. El seu sexe i el seu gènere no venen donats, sinó que es dissolen en la complexitat de la xarxa. Així, un ciborg no té identitat estable, s'ubica sempre immers en una situació concreta i segons el moment pot establir lligams amb màquines o humans, fluidament.

Pel que fa a l'ecologisme i la crisi sistèmica que patim, Haraway critica el concepte d'antropocè usat per anomenar aquesta era on la intervenció de l'ésser humà ha capgirat l'equilibri del planeta. Considera que és un terme egocèntric, que ens situa per damunt de la resta d'habitants de la Terra. Per contra, en el seu recent llibre «*Staying with the trouble*» de 2017 proposa el Chthulucè: concepte inspirat en la figura de Cthulhu, creada per H.P. Lovecraft com una mescla de pop, dragó i humà. Així planteja que només teixint complicitats amb les altres espècies del planeta podrem trobar una sortida a la crisi actual. Per anomenar aquestes pràctiques d'hibridació crea el terme «simpoiesi», en contraposició a l'autopoiesi, que és la capacitat d'un sistema de reproduir-se i mantenir-se per si mateix. En el Chthulucè i en la simpoiesi, els humans hi trobarem conflicte. Lluny de les nostres vides còmodes i prepotents hem de crear pràctiques multiespècies i aprendre a esdevenir-amb; això és, a fer comunitat més enllà de la nostra espècie. Maneres d'estar al món que són, precisament, molt femenines.

Teatre, gènere i sexualitat són els tres pilars on es fonamenten totes les creacions -i formacions- de La Lioparda teatre. En aquest sentit, cal dir que es tracta d'una associació cultural transfeminista de Mallorca, que realitza potents performances i formacions que travessen el que és corporal amb múltiples metodologies artístiques i tècniques vinculades amb la creació teatral i la cultura visual. Per tant, el seu punt de partida té una clara doble dimensió: per una banda, les metodologies emprades parteixen de i des del cos, possibilitant arribar a espais de reflexió; per una altra banda, les experiències estètiques dutes a terme a centres escolars (des de 5è de Primària fins a FP superior, passant per la universitat), entenent l'educació com un acte creatiu en el qual la divisió jeràrquica espectadora/creadora (o professora/alumna) es dilueix per passar a ser una unitat autodependent.

A més, la Lioparda teatre ha desenvolupat projectes de formació amb tècniques teatrals del Teatre de les Oprimides (com els tallers de Teatre Periodístic) i altres elements de creació en matèria de diversitat sexual i de gènere com *Transversals*, finançat pel GOIB. Aquest mateix any, amb la col·laboració de la il·lustradora Natalia Fariñas, han publicat un fanzine amb metodologies per combatre la normalitat, *Street fighters*¹. El fanzine mostra -i explica- les diferents dinàmiques apreses a tallers o a trobades, així com les creades per l'associació, per aportar eines que permetin atendre la diversitat de forma global o transversal, posant el focus en la normalitat, és a dir, a les normes socials interioritzades que ens fan entendre algunes realitats com a naturals o vertaderes, bones o vàlides, malgrat que, al fons, tenen un fort component cultural.

Com es pot anar deduint, el vessant formador, per tant, ha anat més enllà dels

infants i ha posat atenció en un dels agents de canvi claus, el professorat, a partir de rellevants investigacions com *Claustres sense armaris*, basada en la LGTBfòbia que viu el professorat de les Illes Balears, o conferències com “Vulnerabilitat al col·lectiu LGTBI: què hi ha darrere aquestes sigles?”, juntament amb l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB.

La Lioparda: Teatre per combatre (i trencar) la normalitat

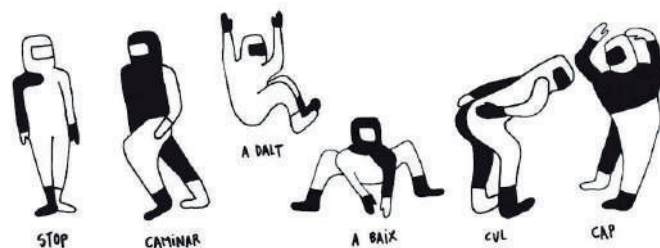
Text: **Sílvia Suau Juanes** @silsuau @liopardateatre

Il·lustració: **Natalia Fariñas** @natalia_farinyas

Paral·lelament, també ha realitzat performances com *Imaginaris monstruosos*, basada en el desig sexual, l'ànima de poder i de destrucció, intentant despertar a la Bèstia-Ombra que -totes portem a dintre- per alliberar-lo de la seva gàbia. Una altra peça molt destacable és *Alerta*, raspall de dents!, una sàtira lèsbica d'humor sàfic per rompre els mites i altres deliris que envolten la paraula “bollera” i fer reflexionar sobre les seves implicacions.

Per acabar, cal destacar el caràcter humà de les formacions, on allò important no és d'on es parteix, sinó cap a on s'arriba, deixant de banda una mirada -i la motxilla- plena de prejudicis. El cos és la porta de sortida per arribar a allò que a la societat nega, amaga i estereotipa constantment●

1. Per accedir al fanzine *Street Fighters*:
<https://drive.google.com/drive/folders/1Q62x5hirleLu1dT0k7EhncEU1C4yHCsD>

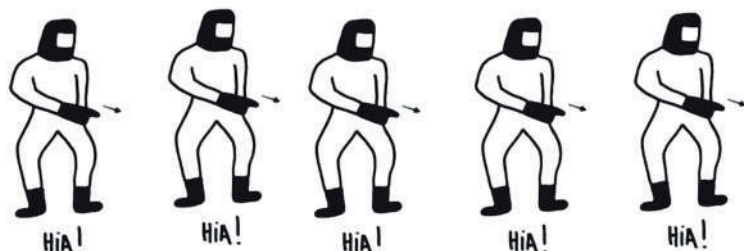

El Teatre de les Oprimides sorgeix com a resposta a la urgència de construir formes de representació teatral que no culpabilitzassin a les oprimides per les opressions que enfrontaven i de superar l'individualisme de l'avordatge escènic dels conflictes. És una investigació estètica i política, que cerca garantir la inclusió de l'estructura social a la posada en escena i en el diàleg amb el públic.

Així doncs, promou la investigació estètica de les injustícies directament vinculades a la intersecció entre gènere, raça i classe. A més, se centra a les maneres de socialització i la construcció del concepte de gènere com a processos per definir els rols socials, amb l'objectiu d'analitzar els mecanismes d'opressió que sostenen el patriarcat i cercar alternatives per transformar aquesta realitat.

El Teatre de les Oprimides no és el femení plural del Teatre de l'Oprimid, sinó una metodologia amb propostes específiques per fer teatre. Metodologia disponible per a totes aquelles persones compromeses amb la superació del patriarcat, amb la possibilitat d'altres maneres d'existir i amb la construcció d'un projecte de transformació social que incloï subjectes múltiples. I, sobretot, és l'apertura cap a un pensament de les Estètiques Feministes.

Traducció nostra de teatrodelasoprimidas.org/

Texte: **Radigal** @radigalmallorca

"Per què no deixau als homes* punxar a ses festes Radigal?"

Aquesta és una de ses preguntes que ens fan els dj's i artistes i precisament és una de ses situacions que des Radigal volem transformar.

*Homes cis: aquells a qui el sexe biològic (home) els hi coincideix amb sa seva identitat de gènere (masculina)

Som RADIGAL, un col·lectiu de dones diverses a Mallorca. Ens vàrem conèixer a s'illa per vàries casualitats i coincidim en la identificació de realitats i necessitats al moviment alternatiu.

Existim per conscienciar sobre el paper de la dona* a la terra i, a sa vegada, aportar visibilitat a dj's, *performers*, disenyadores, fotògrafes i artistes de l'escena alternativa. Els esdeveniments de Radigal són organitzats per dones, amb *line-ups* on NOSALTRES, ses dones, som ses protagonistes. Pretenem canviar sa sensació de què sa nostra presència és novetat o minoria, quan realment tenim dret i habilitats per a participar i crear espais d'oci, música i plaer.

Oferim espai, principalment, a artistes illenques i també convidam a artistes d'altres llocs del món. Sa recaptació econòmica sempre va destinada a projectes i a dones que ens expressen qualque necessitat.

*Dones cis i trans

Creiem que sa pregunta inicial hauria de plantejar-se així: per què és necessari un moviment com Radigal? Perquè vàrem veure necessari formar un col·lectiu així, crear festes organitzades per nosaltres, ses dones?

Treballam, disfrutam i formam part de l'oci de l'escena *underground*. Pel fet de mouren's en aquesta escena alternativa podríem tractar amb públic amb mirades i pensaments més lliures, més comprensiu amb desigualtats socials, més respectuosos amb ses diferències i més obert ideològicament.

L'*underground* té públic format per persones que qüestionen ses normes socialment establertes i ses restriccions i pautes de sa cultura convencional i cerquen ambients alternatius on poder alliberar-se de prejudicis i del funcionament de l'escena comercial i reivindicar diferents maneres d'entendre i viure el món.

A pesar de tot això, entres a una festa alternativa i probablement no vegis a cap dona a s'escenari, ni organitzant s'esdeveniment, ni de tècnica de so, ni dirigint el bar. Sense dir "feim una festa d'homes" sol passar que ells són els protagonistes, qui la organitza. En aquests espais hi ha dones pagant entrades i ballant, parelles recolzant artistes al backstage, cambres treballant i fent net. Però el nostre paper no sol ser el central, sinó el secundari. Cada vegada hi ha més dones involucrades però seguim essent poques. Encara no passa que entres a una festa i veus que, per casualitat, sense dir "feim una festa de dones", tota sa programació musical està formada per dones.

Ses causes són diverses perquè hi ha molts motius que influeixen en l'absència de dones en aquests espais. I no es tracta de quelcom que només es doni a l'oci, són moltíssims els espais on sa societat ens diu que no hi ha lloc per a nosaltres, ses dones, o que si n'hi ha és a s'ombra dels homes. Tenim clar que no és per falta d'interès, habilitats ni ganes, sinó que hem de viure molta violència i discriminació per a aconseguir estar on ens agradaria i on tenim dret d'estar. A més, sa nostra idea també és estimular a més dones a involucrar-se al moviment *underground* i servir de referents per a què altres s'inspirin. Ses dones que solen assistir a festes alternatives no troben referències, ni models a seguir i des de Radigal oferim aquests models que es fan lloc a ses programacions artístiques.

Idò, per què no deixam als homes punxar a ses nostres festes? o, com proposàvem, per què veiem necessari crear aquest tipus d'espais organitzats per nosaltres, ses dones? Perquè sa societat i sa major part dels espais *underground* ja estan manejats per homes i, com deiem que no passa per casualitat que a un cartell totes ses artistes siguin d'identitat de gènere femenina, trans o no binària, aquesta vegada, ses nostres festes, les volem manejar nosaltres ja que ens pareix més que necessari encara avui.

En un futur ideal pot ser no sigui necessari aquest col·lectiu perquè hi haurà vertader equilibri entre ses identitats de gènere de ses persones dins dels espais d'oci alternatiu. Un dia entraràs a una festa i, per casualitat, ses artistes seran totes dones. I sí, quan arribi aquest dia, convidarem a punxar als homes (de moment, estan més que convidats a disfrutar-les).

Mentre aquest futur ideal arriba seguirem creant espais on ses nostres veus i vivències siguin escoltades, respectades, debatudes i compreses. Perquè si alguna cosa esteim aprenent i disfrutant amb sa nostra participació a Radigal és que moltes discriminacions i violències que rebem al dia a dia i quan sortim a ballar, estan atravesades pels mandats de gènere (i també pels d'ètnia, classe i molts altres) de sa societat capitalista i patriarcal on vivim. Unir cossos i experiències ens està ajudant a ser més conscients de què el moviment feminista ens escolta a totes i a tots, ja que els mandats de gènere (el que se suposa que hem de fer ses persones en funció del nostre sexe biològic i/o de sa nostra identitat de gènere) els rebem i interioritzam, cada qual, els que se suposa que ens toquen.

Nosaltres ja hem començat sa nostra deconstrucció i reconstrucció i animam a totes ses persones que ens fan sa pregunta inicial a iniciar o continuar ses seves i pot ser que amb aquest procés, sa pregunta deixi de tenir sentit●

Tot va començar amb una cridada. “Vos fa ganes ser la seu a Palma del Club de lectura feminista de la Tribu?” La resposta era més que obvia, i d'això ja fa cinc anys.

Des de llavors lectures, vins, rialles i un espai que s'ha convertit en alguna cosa més que un club de lectura.

L'any 2016 la periodista i escriptora Carmen García de la Cueva va iniciar el Club de lectura feminista de la Tribu a la llibreria Mujeres Y Compañía de Madrid; aviat, i arrel de les peticions i comentaris que via xarxes socials li arribaven d'arreu, es va proposar descentralitzar-lo cercant dinamitzadores i llocs d'acollida per tot el territori. Així, el Club es va començar a celebrar de manera simultània a diverses ciutats de l'estat, comentant cada mes els llibres que Carmen proposava. A partir del tercer any, en un intent d'augmentar la implicació de cada seu, la lectura de cada mes era proposada per el club d'una ciutat diferent.

El Club feminista de Drac Màgic però, aviat va començar a anar per lliure; algunes de les lectures proposades eren canviades per d'altres que ens feien més ganes o ens semblaven més adients. Finalment, al final d'aquell tercer any, Carmen García de la Cueva va anunciar que es retirava de les xarxes socials i donava per tancat el cicle dels Clubs de lectura feministes de la Tribu. A moltes ciutats, els clubs van seguir funcionant per lliure i aquest va ser el nostre cas.

Des de fa més de quatre anys, doncs, els vespres del darrer dimecres o dijous de cada mes, ens reunim al soterrani de Drac Màgic per compartir lectures i inquietuds, amb la voluntat, sobretot, de crear un espai segur i còmode on parlar, conversar, aprendre i intercanviar entre nosaltres sobre literatura i feminisme.

L'impulsora del Club a Ciutat, i autora de la cridada que ho va començar tot, és Annalisa Marí, traductora, escriptora i professora, especialista en el moviment Beat, amb una extensa experiència en el món del Poetry Slam i lectora apassionada. El grup que es va reunir aquell primer any, la major part del qual continua assistint-hi cinc anys després és molt eclèctic, i la majoria no ens coneixíem prèviament entre nosaltres. Mes a mes i lectura a lectura, es van anar teixint entre nosaltres complicitats, amistats i projectes. Del club han nascut associacions com les Sororis Causa, impulsores del les Converses feministes al castell d'Alaró, que ja comp-

ten amb dues edicions. El club de lectura feminista s'ha convertit en un imprescindible per a moltes de nosaltres i, especialment, per a la llibreria: les trobades de cada mes són una festa.

L'interès que aquest club de lectura ha anat suscitant edició rere edició, ens ha fet veure la necessitat de crear aquests espais de reflexió; al llarg del tercer any, davant l'allau de sollicituds per participar-hi, vam obrir una llista d'espera que malauradament, o per sort, no vam poder utilitzar mai. El confinament va suposar, com per a tot i per a tothom, un punt i a part. Vam decidir continuar celebrant les nostres sessions de manera telemàtica i l'èxit de la trobada i el bàlsam que va significar reunir-nos per xerrar de llibres i prendre una copa de vi compartida en aquells dies tan incerts va ser tal, que vam decidir passar a trobar-nos de manera setmanal i comentar les lectures que cadascuna havia anat fent de manera individual. La pandèmia i la virtualitat van ser també una bona excusa per convidar a participar a les nostres sessions a aquelles autores a les quals hagués estat més complicat convidar de manera presencial, com Elena Medel o Luna Miguel. L'experiència fou tan positiva que vam repetir el format de tenir l'autora entre nosaltres de manera presencial un cop desvirtualitzades de nou, convidant a escriptores com Gabriela Wiener o Begoña Mendez.

El curs d'enguany pretén ser, després de l'any pandèmic, una petita re fundació del club de lectura, obrint-lo a noves participants i a noves lectures i amb un nou format; cada mes, l'encarregada de dinamitzar la sessió serà una participant diferent, encarregada tan de triar la lectura com de dirigir la sessió. Així, les curolles, interessos i gustos de cada una de nosaltres tindran el seu espai propi dins aquest Club de lectura que, esperem, tingui una vida molt llarga.

En definitiva, l'aparició a les nostres vides d'aquest club ha estat una porta oberta de bat a bat a un món sencer de literatura amb nom de dona, de fe-

minisme, de lluites compartides...una porta oberta a un vast espai on no aturem d'aprendre i d'estirar de fils inacabables que si, que hi eren, però ningú ens havia explicat fins ara, una porta oberta a la constatació de la necessitat d'aquest espai propi i compartit, una porta oberta al gaudi i l'alegria de compartir, a partir dels llibres, alguna cosa molt íntima i especial que va molt més enllà de la literatura●

Més informació a 971712717,
llibreriadracmagic@gmail.com
o www.llibreriadracmagic.net

El Club de Lectura Feminista de Drac Màgic

O quan la literatura crea vincles

Text: **Drac Màgic** llibreriadracmagic.net

Els imprescindibles del Club de Lectura Feminista de Drac Màgic

El conte de la Serventa

Margaret Atwood.

Quaderns Crema / Salamandra

De sobres coneguda arrel de la sèrie que la va fer famosa, la novel·la de Margaret Atwood fou una de les lectures fundacionals del Club, i un imprescindible a qualsevol biblioteca. La novel·la, una distopia feminista planteja un estat totalitari on les dones han estat totalment subjugades amb l'excusa de l'esterilitat de la majoria de la població. Així, les dones fèrtils esdevenen serventes i esclaves i són obligades a engendrar nous ciutadans.

Margaret Atwood
— El conte de la Serventa —
Traducció de Xavier Pàmies
QUADERNS CREMA

Diaris del Sàhara

Sanmao

Ratabooks

L'escriptora xinesa Sanmao era gairebé una desconeguda al nostre país fins que l'any es va publicar la traducció dels seus Diaris del Sàhara. Sanmao, filòsofa, viatgera, traductora i escriptora, va viure durant dos anys al Sàhara amb el seu marit. El llibre és un recull de cròniques autobiogràfiques lúcides i plenes de contradiccions, i per tant, molt humanes, que Sanmao va escriure per a un diari taiwanès durant la seva estada al Sàhara entre 1974-75.

El feminismo es para todo el mundo

Bell Hooks

Traficantes de sueños

Un llibre imprescindible per aclarar conceptes i tenir una visió global del que significa el feminisme des d'un punt de vista antiracista, anticlassista i antihomòfob. bell hooks fa un alegat en favor de la necessitat d'una nova masculinitat feminista, de nous models de criança i de família, en definitiva, dun feminisme que ha de ser per a tot el món i que expliqui, de manera senzilla, com d'urgent és superar el sexisme i col·locar el suport mutu al centre.

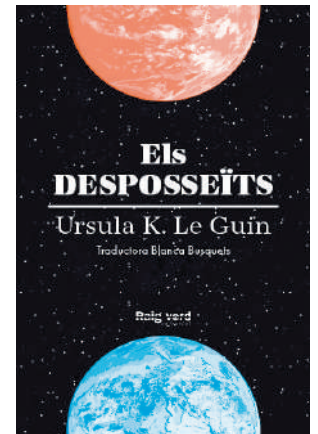

Els desposseïts

Úrsula K. Leguin

Raig Verd/Minotauro

Úrsula K. Leguin és una de les escriptores més fascinants de ciència-ficció que ha existit i Els Desposseïts és potser el resum més perfecte de tot l'imaginari que va crear al llarg de totes les seves novel·les. És una novel·la imprescindible, amb una profunda crítica social i política, on l'autora ens mostra una de les poques utopies construïdes en un estat no totalitari. Seguim al llarg de la història a Shevek, un científic nascut a Anarres, un planeta amb una societat sense govern ni institucions autoritàries, que viu un moment clau de la història d'aquest planeta, un moment on la revolució que va crear l'organització vigent està en crisi, fet que provocarà el viatge del protagonista a Urras, el planeta mare, per tal de cercar respostes.

El nudo materno

Jane Lazarre

Las afueras

En aquestes memòries, Lazarre, desmonta a través de la seva història el mite de la “bona mare”, i confronta realitat amb expectatives, tractant tots els temes per incòmodes que siguin. Seria un clar exemple de que “allò personal és polític” Lazarre posa en evidència la importància de les cures i els afectes tant en la vida privada, personal, com en l'esfera pública.

Heridas abiertas

Begoña Méndez

Wunderkammer editorial

En aquest breu assaig, Méndez repassa l'obra i la vida de deu dones escriptores (Santa teresa, Idea Vilariño, Zenobia Camprubi...) a través dels seus diaris i quaderns íntims, i mostra com aquesta escriptura íntima, erigida com a eina de vigilància en un primer moment per part d'algun tipus d'autoritat, acaba esdevenint un espai de creativitat i llibertat sense límits

Text: **Collectiu poètico-feminista La Trenza**

trenzaconlatrenza@gmail.com @latrenzapoetica

Menja'm el vers!

La Trenza som un collectiu poètico-feminista de Mallorca que va néixer el passat 8 de març. Partim d'una necessitat: escriure; d'una urgència: reconèixer-nos i d'una realitat: les nostres dificultats per a emprendre camí poètic dins un àmbit majoritàriament masculinitzat i, sovint, amb una mirada estantissa. El fet de no sentir-nos identificades ni amb els espais ni amb les maneres fa que, sovint, les nostres produccions quedin guardades a arxius i calaixos o que ni tan sols hi posem nom d'allò que estem fent. És així com moltes possibilitats van quedant-se pel camí. Creiem en les aliances per a poder generar els nostres propis espais de posada en comú i en la construcció d'una mirada genealògica a través de la qual teixir xarxa amb les poetes coetànies, però també amb les que ens precedeixen i que han obert camí a Balears, amb la intenció de crear espais de reflexió i trobada. De moment, estem rebent molt bona resposta per part de les poetes ja consolidades i creiem que també és una manera de poder fer justícia a les seves veus i aprendre col·lectivament. Poetes com Maria Victòria Secall, Antònia Vicens, Àngels Cardona o Lluïcia Pallisser ja han trenat amb nosaltres, així com Annalissa Pegrum o Marisol Ramírez.

Som una organització no mixta, però estem obertes a la participació i les propostes de qualsevol persona que, amb una sensibilitat feminista, pugui i vulgui entrenar amb nosaltres. Les nostres propostes prioritzaran sempre veus femenines o amb discurs no hegemònic.

Tot el marc de definició no ens allunya de l'eix vertebrador: FEIM POESIA. No escrivim per les dones (i aquí podríem obrir un extens debat envers què és ser dona, però no ve al cas), ni escrivim poesia de dones, ni tota la poesia que escrivim és feminista: partim de les nostres veritats, de la nostra condició diversa i utilitzem un llenguatge que ens permet comunicar, drenar i entendre'ns.

La nostra acció també és diversa: des de l'organització i dinamització d'esdeveniments i trobades periòdiques amb mirada inclusiva, a la recuperació i divulgació de veus femenines poètiques, passant pel suport mutu dels nostres projectes personals. Ah! Sense oblidar-nos del plaer per les lletres! Tot té sentit perquè ens divertim!

Pel moment només podem dir que la resposta ha estat més que positiva, tant amb l'assistència com amb la pluja de propostes que hem rebut, cosa que ens fa pensar que hi havia una necessitat pendent per atendre, i és que les coses agafen vida quan són anomenades: enfront de les nostres necessitats, propostes per atendre-les.

La poesia és i sempre ha estat un llenguatge de marges, d'aquí la seva essència; un espai per les lliurepensadores; el canal comunicatiu dels tabús, de les pors, de la intimitat; el llenguatge on tota possibilitat hi té cabuda i si no que li diguin a Sor Juana Inés de la Cruz o a Emily Dickinson. Ara que ja no són temps de pseudònims ni metàfores de discreció, agenciem-nos de les nostres lletres, posem-les en el centre del marge, donem-li cos a la paraula i aixequem les veus als micros que, malauradament, segueixen fent eco d'una masculinitat imperant. Aquesta és una invitació per a validar els teus escrits. Sí, sí, els teus.

I per tancar ens agradaria recomanar-vos algunes de les darreres lectures de poesia i feminismes que hem fet i que ens han deixat bocabadades, ja que sovint no és fàcil trobar nous referents afins per a saciar la fam de poesia. No podeu deixar de llegir *La part del foc*, de Pol Guasch (Viena, 2021), *Afàsia*, de Paula S. Piedad (AdiA Edicions, 2020), *Bijuteria*, de Juana Dolores (Galerada, 2020), *Plastilina*, de Maria Sevilla (Editorial Fonoll, 2021), *Amnesia colectiva*, de Koleka Putuma (Flores raras, 2018), *El cielo de abajo. La escritura del cuerpo en trece poetas hispanoamericanas*, editat per Maria Alcantarilla (Fund. José Manuel Lara, 2021). Tampoc volem deixar de banda títols essencials per a redescobrir, reinterpretar i reformular el canon cultural i la nostra genealogia lírica, així com *Cómo acabar con la escritura de las mujeres*, de Joanna Russ (Editorial Dos Bigotes, 2018), *Política sexual*, de Kate Millett (Càtedra, 2017) i el poemari *Unicornio negro*, de Audre Lorde (Torremozas, 2019).

Llarga la trena, la poesia i els feminismes! ●

Eixorca
Bulímica
Càndida
Blanca
Casta
Pura
Putà

Histèrica
histrionica
Cistítica
Anorèxica
Estèril
Mutilada
Malamare

Depresiva
Camionera
Tiroidea
Peluda
Bigotuda
Bruta
Culpable
Bastarda

Pecadora
Mirada
Maltractada
Marginada
Abusada
Ajudanta

Invisible
Intimidada
Violada
Varítica
Ansiolítica
Submisa
Fibromiàlgica
Dona

*Envio esperma,
envio esperma,
envio esperma
i amb el fèrtil poder patriarcal,
llefiscós,
xocant-me a les parets uterines,
aborto.*

*Em lligo les trompes falopiades de por
i abandero,
present i agenciada,
rebel i violentada,
aixecada i deslletada,
unes ales escorxades
resistents al ganivet de l'índex assenyalador.
Cada cop més,
cada cop més dissidents.*

Sara Rivera

*Existe una distancia exacta
entre la habitación de mi madre
y la mía.*

*La misma exacta distancia
que no recorrí de niña
me desvela ahora.*

*Esa distancia de diez pasos
en el sueño
entre mi habitación
y la suya.*

*Y que cada mañana
me fuerza a recordar
la arquitectura de mis pasillos,
la estructura de un corazón adulto,
el hombre que olvidó querernos.*

*Madre,
voy a coser tu herida a la mía
con el mismo hilo
que ya no puede salvarnos.*

Patricia Álvarez

HECHICERA

*Ahora cierro los ojos y si vuelvo a mirar
hay una mancha pálida.
Se balancea, rueda y es la casa, mi refugio
de siempre frente al miedo.
Avanza entre las brumas como un barco
fantasma,
con su carga de muertos y los viejos
enigmas aún sin resolver,
y allí en algún rincón, yo, la sobreviviente,
soy en este destiempo la irreal aparecida,
al acecho de algún momento en blanco,
una pausa, un suspenso,
para rehacerme desde algún perfume, una
ráfaga, el eco de unos pasos,
y ponerme a existir como por vez primera.*

Olga Orozco

*Todo me dice al despertar que sea yo misma
y fluctúo entre los espacios liminares
para que no me absorba mi caparazón
ni me disuelva en el destino codiciado que cada rostro ofrece.
Cumpla el mandato de mi ser,
atajo la clausura
y en el umbral de la puerta
habito una vez más un posible reencuentro
con el lenguaje paralelo a mi furia.
Como una sibila que canta el renacer
me amparo en mis augurios
tratando de alcanzar la imagen bruñida,
redacto prontuarios que la marea borra
y en la víspera de San Juan entierro mis deseos
erradicando los abrojos.
Quiero olvidar el miasma y un beso demasiado breve.
Vuelvo al ritual de la lectura
y puedo escuchar su conjuro.*

*Tu poesía es una invocación soberbia al silencio
y todo lo miras como si lo vieras por primera y última vez.
De este amuleto,
de este juego peligroso se desgrana
la muerte como piedra angular
del ritmo logrado,
el versículo que emerge
como un rescoldo presentado.
La memoria inoculada
no pervierte el porvenir
barajado por la duda.
Pareciera que se nos negara el paso,
pero este cuerpo no nos es ajeno
y el estómago de la ballena
es fruto del desvarío de Jonás.
Por más que la realidad se empeñe
los límites no son límites a navajazo limpio,
más bien párpados que se cierran,
una secuencia cortada que impele una gota de azogue,
pétalossiemprevivos
que acompañan
al aliento de Sejmet para que arrase con la ignorancia.
El tránsito es desde esta piel calcándose a sí misma
y colisionando con otras pieles.*

*He construido mi casa
a pesar los embates vacuos
contra las cariátides que sostienen mi esperanza.
Me he mantenido con vida
gracias al manantial inclasificable de mi soledad.
Lo común aquí decora el templo.
Tu gata Bernice corretea sobre los papeles
persiguiendo el humo del incienso o de mi incendio.
Nunca estaría exiliada de mí
por buscarte en la noche a la deriva
y compartir una copa de vino en La Fantasma.
Te apareces como entonces
y me recuerdas que nada está perdido
porque la palabra limitada persiste.
Aunque yo, insolente, me amarro a esta cárcel templada
para convertirla en altar.
Desde el territorio pampeano de la desolación
se hilvanan los relieves de la tentativa
que oculta el ocaso,
médanos aguardando
el anuncio del albor sobre las yemas
proyectadas al horizonte.
Y sí, si aquí queda escrito,
otro horizonte es posible.*

Sandra Liebaert

Projectes que
col·laboren
amb aquesta
publicació

Contacta si vols contribuir

ELS OBLIDATS

info@elsoblidats.org
elsoblidats.org

CALUMNIA

info@calumnia-edicions.net
calumnia-edicions.net

edicionsdeldesproposit@gmail.com
edicionsdeldesproposit.cat

**COL·LECTIU
ARRELS**

collectiuarrels@riseup.net
collectiuarrels.wordpress.com

L'ELÈCTRICA
ATENEU POPULAR

hola@electrica.cat
electrica.cat

**ateneu llibertari
estel negre**

estelnegre@gmail.com
estelnegre.baleaerweb.net

BLATDELPLA
IMPRESSORS

TOT INCLÒS

totinclos@subvertising.org
@totinclosmallorca

**rebel·lió
o extinció**
MALLORCA

xrmallorca@protonmail.com
Xrmallorca en facebook, inst o twitter

csp@cgt-balears.org
cgtbalears.org

jjll_mallorca@autistici.org
joventutslibertariesmallorca.
noblogs.org

creunegrasoller@pm.me

ateneulloseta@gmail.com

s'Ateneu
Santa Margalida

sateneu@gmail.com

CAN BUM
ESPAI SOCIAL

canbumespaisocial@gmail.com
c/Costa i Llobera 40. Pollença

drac màgic

llibreriadracmagic@gmail.com
llibreriadracmagic.net

TERRANOOSTRA
SUPERMERCAT COOPERATIU

supermercat@terranostra.coop
terranostra.coop

SA BIXICLETA
de tot i molt en primera i segona mà

sabixicleta@gmail.com
Francesc Fiol i Joan 4, Palma

1984

araes1984@gmail.com
titoieta.cat

**maltraste
records**

info@maltrasterecords.com
maltrasterecords.com

la viniloteca
argenteria 14. Palma

Aquesta publicació és possible gràcies a la cooperació i el suport de projectes, subscriptores i col·laboradores. La nostra intenció és ser una eina útil dels moviments transformadors, per la qual cosa sumem i necessitem, suport col·lectiu.

Pots col·laborar:

- Suport econòmic:

- Subscripció d'un any

Rebràs 4 números per correu. 10€.

A més el llibre *Cent anys construint llibertat*.

La CNT a Mallorca 1910/2010. Grup d'Estudis Llibertaris

Els Oblidats - Edicions del Moixet Demagog.

- Suma noves subscripcions en el teu entorn

- Sumant el teu projecte als Col·laboradores

- Difonent i distribuint la publicació
al teu poble, barri o xarxes

- Aportant textos o gràfics, crítiques,
suggeriments i propostes

nosaltres@riseup.net

nosaltres.noblogs.org